

Ultius huius operis Officiorum Ambrosii eccle-
sie doctoris sapientissimi / cū subiectarū materia
rum recollectione summaria / perutilis diuisio.

¶ Prefationem siue tractatum primum quinq; capi-
tula continentem in totuz opus premittens / ī qua de
silentio ad officii magisterium pertinente : preponit
precepta / cur / quid / ad quos / ⁊ quo ordine scribere in-
tendit / in ea ipsa grauissime explicat.

Capitulum primū tres habens partes / Primo Am-
brosium suos docere filios affectantem / arrogantiam
vitare / Christum in exemplo preponendo ostendit .
Secundo q; ad docendi officium ex assumpto necessi-
tatis sacerdotio / Christi sapientiam ipse docere inten-
dit . Tertio q; hoc faciens / non supremuz / sed diuina
rum lectionis scripturarum ecclesie officium ultimuz
oprat assequi . vt discat docendo / qui non prius vi-
dit / q; doceret .

Ca . ii . tres habens partes / Primo asserit q; nihil
ē eligibilis homini / vt post bene loquat / q; prius dis-
cere tacere . Secūdo q; bonū / q; laudabile ē nosse ta-
cere . Tertio q; si vias nostras a peccato custodire ve-
limus / lingue legem adhibere necesse est .

Ca . iii . tres habens partes / Primo docet nō ppter
dicta / oportere nos tanq; mutos esse / duplex distin-
guens silentiū . Secūdo q; exēplo Dauid ⁊ Isaiē / os
⁊ labia debemus custodire . Tertio qualiter scripture
documento / ori custodiam possumus adhibere .

Ca . iiii . tres habens partes / Primo quas virtutes
ex debito silentio quis cōsequatur / ostendit . Secūdo
q; in peccatorū pericula se exponit / ⁊ ex hostibus inui-
sibilibus ⁊ visibilibus / qui passiones insurgentes /

per silentium non refrenat. Tertio q̄ per humilitatez
 ⁊ silentii patientiam exemplo dauid/ accepta iniuria
 nos non debere excitari.

Ca. v. quinque habens partes/ Primo manifestat q̄
 ea que dicta sunt/ tanq̄ virtutum ⁊ officiorum fūda
 menta præcit. Secundo/ cur/ quid/ ⁊ ad quos Ambro
 sius scribit. Tertio nomen officii a sacris doctorib⁹
 dici posse/ euangelica autoritate/ ipsiusq̄ nominis de
 scriptione confirmat. Quarto materiam dicendorum
 ostendit. De his Tullius in primo ca. ii. primi trac
 tatus. Quinto non esse sibi superfluum de honestis
 utilibusq̄ officiis scribere/ ex antedictis finaliter cō
 cludit.

Tractatus secundus/ de officiis dicendi loquens/
 in septem partitur capitula.

Capitulum primū ordinem ponens dicendorum /
 tres habens partes/ Primo/ loco priori inter officia
 debere constituit quod decorum est ⁊ honestum sacris
 ostendit testimoniis. Secundo philosophos non prio
 res q̄ dauid/ nec cōuenientia sicut ⁊ ipse/ officii dicen
 di dedisse precepta variis cōfirmat exēplis. Tertio
 modū in dicendo tenere/ primū esse humanum officiū
 ex sui utilitate difficultateq̄ concludit.

Ca. ii. duas habens partes/ Primo diuise exēpla
 riterq̄ officiū explanat. De hoc Tullius li. i. ca. ii. pri
 mi tractatus. Secundo dans exemplū de officio perfe
 cto/ misericordiā in pauperes exhibendam/ fructum ip
 sius multiplicem exponit/ sancti Job misericordiā
 commendando.

Ca. iii. insigne valde quinque habens partes: occasi
 one exempli dati de misericordia/ Primo tres errane
 as ponit opiniones. quibus a misericordie officio /

honestisq; quibuscunq; officiis quidā retrahi culpan-
tur/ putātes aliqui deū de his inferioribus nō habe-
re providentiā. alii nostrorū actuum ipm nō habere
scientiā/tertiū vero arbitantes in eo nō esse iusticiā.
Secundo huiusmodi materie difficultatē tāgens/ san-
ctum Job suis tribus amicis super hoc colloquentem
proponit. qui postq; in persona infirmorū cōtra deū
locutus est/nō quod loquitur aprobens sed tantū ve-
ritatē inquirens (quē modū disputādi imitatus est
plato. tulliusq; post eū) illos errores in generali eua-
cuās: malos ex multis miseros/iustos aut felices ostē-
dit. Tertio/primū errorē qui est cōtra dei prouidētiā
singulariter euacuat. Quarto secundū qui ē cōtra dei
scientiam/ veteris ⁊ noui autoritatibus/ exemplisq;
naturalibus confutat. Quinto tertiu qui est contra
dei iusticiam/doctrinis euāgelicis/rationibus/ ⁊ simi-
litudinib; destruit. causas fortasse mūdane prosperi-
tatis malorum/finaliter concludens.

Ca. iiii. sex habens partes/ Primo officia ponens
adolescentes decentia/exemplaq; sanctorum adolescē-
tium adhibens/ verecundiam dicit iuuenilem maxime
decere etatem. De hoc Tullius li. i. ca. xxiii. secūdi tra-
ctatus. Secundo ad decentiā sermonis/ vsusue cuius-
cūq; loquēdi/necessariā ponit esse verecundiā. De hoc
tullius li. i. ca. xxv. secūdi tractatus. Tertio silen-
tū esse maxime actū verecundie/que in oculis etiā te-
nēda in castitatisq; cōseruatōe/pudicitie comes ē/exē-
plo Susanne/virginisq; marie demonstrat. Quarto ve-
recundiā nostris ī orationibus ad deū/exēplo publi-
cani ī templo orātis/autoritateq; apostoli cōfirmat
Quinto verecūdiā ⁊ modestiā ī motu/gestu/incessuq;
tenere q; decēs/q; his carere indecēs ⁊ inhonestū sit

exēplis atq; rōibus docet. De his tul. li. i. ca. xxv. se
cūdi tractat⁹. Sexto verecundiā eē maxie seruandaz
decernit/nō mō vt turpe aut obscenū nō pferam⁹/ne
ve itidem audiam⁹/ sed ne quod turpe nrīs ī mēbris ī
telligim⁹/ aspiciam⁹. Atq; natura docente illud hone
ste tegamus apostoli autoritate cōfirmat. ne etiā ta
lia ī nobis tegenda/nec eoz vsū/suis etiā nōib⁹ ap
pellemus/ prohibēdo. Quidq; cham filio noe patris
verenda aspicienti acciderit. Quid p̄terea pluriū cui
tatum mos super hoc obseruauerit. Quid deniq; sacer
dotib⁹ veteris legis/ super hoc officio obseruādo fue
rit preceptū. De hoc tul. li. i. ca. xxv. secūdi tractat⁹

Ca. v. super tanta mora in verecūdie partibus se
excusando/decenciā omni etati diq; sexui cōuenientē/
seruari posse docet/si formositatē/ordinez/ornatūq;
(in quibus Tullius decus posuit consistere) habueri
mus/naturā nostrā tanq; illorū exēplar imitātes. De
his tul. li. i. ca. xxv. secūdi tractatus.

Ca. vi. docens cauere que verecundiā/modestiam ⁊
decorem eneruare possunt/partes habens q̄ttuor/ p̄ri
mo docet intēperantium cōsortia vitare. Secūdo iuue
nū viduarū/ac virginum domos/ nō (nisi raro ⁊ cū
graubus personis) adire. Tertio iracundiam preca
uere/aut saltem temperare. Animoq; quietato reconci
liationem exemplo Jacob querere. Vindictam ad mo
dum pueroz nō querere. Indignationē quoq; in no
bis/verbis mitibus aliorū cōprimere. Quarto cauē
dū ne in percurbationes incidamus. premuniendo mē
tez bonarū rerū cogitatione. vt ratio/quid honestati
cōueniat decernere possit. De hoc tul. li. vt supra.

Ca. vii. quattuor habens partes/diuidēs sermonē
in colloquium familiare/ ⁊ disceptatiuū/ p̄rimo dat

precepta conseruandi decoris in sermone familiari.
Secūdo idem facit in sermone disceptatiuo. De his
Tul. li. i. ca. xxv. secūdi tractatus. Tertio iocos verba
les risum mouentes dicit nō decere ecclesiasticos. De
iocis vide tul. li. i. ca. xx. secūdi tractat9. Quarto qđ
in voce/ vt decens sit/ obseruandū est. De hoc Tul. li.
primo: capitulo. xxv. secūdi tractatus.

Tractatus tertius de Officiis actiuis siue in vite
actionibus consistentibus determinans / quindecim
habet capitula.

Ca. primū/ duas hñs partes/ Primo ad decorē et
honestatē cuiuscūq; officii i actōe cōsistentis/ tria di
cit eē necessaria. ponēs tertū aliud q̄ Tullius. Vide
de his li. i. ca. xxvi. 7. xxvii. secūdi tractat9. Secūdo
ostendit sanctos patres Abrahamā/ Jacob/ Joseph/ Job
Dauid hec tria in suis tenuisse actionibus.

Ca. ii. tres hñs partes/ volēs de officiis a quatuor
virtutū fontib9 ortū ducentib9 dare p̄cepta/ Primo
nullū taliū officioꝝ in sanctis patrib9 defuisse propo
nēs/ i quibus he quatuor virtutes cōsistūt secūdū
phōs explicat. Vide de hoc Tullium li. i. ca. ii. secūdi
tractatus. Secūdo calumniā ordinis hic i hoc primo
libro obseruati remouet. Tertio pri9 propōsitū/ nul
lam quatuor virtutum in sanctis patribus defuisse
eorum operibus demonstrat.

Ca. iii. quatuor habens partes / de officiis a pri
mo fonte honesti puta prudentia siue sapientia exor
tis/ specialiter determinans / Primo quid sit secunduz
philosophos propriū prudentie officii/ quitoq; a tali
officio alienū/ q̄ insuper vitanda sunt circa hoc/ phōs
q; exinde rephensibiles oñdit. Secūdo duo dicit eē ne
cessaria/ ne cōtra prudentie officii aliquo sentiam9.

subdens que a prudentia debeamus officia extrahere
De his Tul. li. i. capitulo. iiii. secundi tractat9. Tertio
ostendit paucos ⁊ cum magnis laboribus veri sum
mi assequi cognitionem licet omnibus insit naturaliter
huiusmodi cognitionis appetitus. Vide Tullium ubi
supra. Quarto cōcludens prudentiā primū fontē esse
officioꝝ / has quattuor virtutes ad inuicem connexas
ostendit. De hoc Tullius li. i. ca. ii. secūdi tractatus.

Ca. iiii. cū duobus sequentib9. de secundo fonte ho
nesti puta iusticia determinās / sex habet partes / Pri
mo societatem humanā / iusticia ⁊ beneficentia conser
uari / qualiterq; se habeant inter se iusticia ⁊ beneficē
tia premitit. Secundo duo iusticie munera phōs po
suisse / in primoq; contra euangelii veritateꝝ errasse / ⁊
secunduz a nostris transfuisse scripturis autoritati
bus explicat. De hoc Tul. li. i. ca. iiii. secūdi tractat9.
Tertio qualia a fonte iusticie officia ducere debem9
exemplo moysi docet. Vide Tullium ubi supra. Guar
to iusticie ex suis officiis splendorē / quibusq; vitia
iusticia eneruat demonstrat. De hoc Tul. li. i. ca. v. se
cūdi tractatus. Quinto iusticie magnitudinē ostēdit
cū semper ⁊ ubiq; ⁊ erga oēs etiā hostes seruāda est.
Eiusq; debere variari officia secundū hostiū demeri
ta / exemplis declarat. quapropter gētiles / molli appel
latōe hostes censebāt vocādos. quod de nostris hoc as
sumpsisse scripturis / autoritatib9 pbat. De his tul.
li. i. ca. ix. secūdi tractat9. Sexto fidē / idest fidelitatē /
iusticie fundamentū eē ex dictis ocludit. De hoc Tul.
libro. i. ca. iiii. secundi tractatus.

Ca. v. tres hñs partes / de beneficētia iusticie iunc
ta qua humana conseruatur societas. Primo necesse
esse beneficentiā ex beniuolentia ⁊ liberalitate cōstare

vt perfecta sit/ostēdit. Secūdo ad officia iuste libera-
litas in dando esse perfecta! multa esse cauenda do-
cet. De hoc Tul. li. i. ca. x. secūdi tractatus Tertio er-
ga quos officia perfecte liberalitatis largi? scdm tñ
facultatē/7 prius exercere debeamus/ex circumstātiis
docet esse attendendum. que sunt fides/causa/ locus /
tempus/cōsanguinitas/etas/debilitas/ petendi auxi-
lium verecūdia. De his vide Tullium libro primo
tractatu. ii. ca. x. circa finem.

Ca. vi. tres hñs partes/de gratitudis officiis qb9
beniuolis ī nos 7 benefactorib9 repēdim9/7prio q̄lia
debēt eē h9modi officia/rōnib9/exēplis/7 autoritati
b9 explicat. De hoc Tul. li. i. ca. x. secūdi tractat9. Se-
cūdo q̄ si facultas liberaliter reddēdi bñficii nō sup-
petat/āi beniuolentia locupletis referre iudicat. Ter-
tio occasiōe huius/beniuolentiā p̄stare supra liberali-
tatem/licet sibi qñq; diunctā/qñq; disunctā/occludēs
varia beniuolētie officia singulariter laudabilia enu-
merat. De his Tul. li. i. tract. ii. ca. x. post medium.

Ca. vii. cū trib9 sequētibus/de tercio fonte honesti
puta de fortitudine determinatur9/7tuor hēt partes
7primo fortitudinē in bellicā 7 domesticā diuidens /
ip̄am bellicā ab ecclesiasticorū officiis remouet/ ideo
nō dās circa eam precepta. De hoc Tul. li. i. ca. xiiii.
7. xv. secūdi tractatus. Secundo fortitudinē onexā
eē ceteris virtutibus puta iustitie 7 prudentie ondit.
De hoc Tul. li. i. ca. xi. secūdi tractatus. Tertio forti-
tudis gloriā/nō tam ī corporis viribus q̄ āi virtute
cōsistere. De hoc Tul. li. i. tractatu secūdo. ca. xi. 7 cir-
ca finē capituli. xiiii. Quarto p̄pria fortitudis offi-
cia puta iniuriā depellere/in dolore consolari/omnez
animi motum inordinatum vincere 7 cetera explicat

Primū ponit Tullius ca. xi. primi. li. circa finē. Alta autē in diuersis capitulis in materia de fortitudine.

Ca. viii. quinq; habens partes. Primo quot; et qui bus in rebus maxime cernatur vis siue excellētia fortitudinis. Hec Tul. li. i. ca. xii. secūdi tractatus. Secūdo hortatur exemplo apostoli ad secundum illorum duorum assequendum. Tertio q̄ primum est maxime viris ecclesiasticis habendū probat autoritate pauli Quarto seruū dei instruens ad fortitudinē/ dat p̄cepta de pietate exercenda. de seculi negociis fugiendis. de animi tranquillitate/ et ipsius vacuitate ab angustiis habenda. Quinto Christi ministros hec p̄cepta maxime seruari debere concludit. De his Tullius. li. i. tractatu. ii. ca. xiiii. circa finem.

Ca. ix. tres habens partes. Primo ostendit quibus p̄parātus ē animus. ne fortitudinis officia/ aut temere aggre diat/ aut incepta turpiter deserat. De hoc Tul. li. i. tracta. secūdo ca. xiiii. et i principio. xv. Secundo quot; et quibus i rebus ai excellētia consistat/cludit. De hoc Tul. li. i. ca. xii. tract. ii. Tertio fortitudinis ai su per alias virtutes excellētiā ostendens/ q̄ verus fortis debeat cauere exēplo Job declarat. De hoc Tul. li. i. tractatu secundo. ca. xii. circa finem.

Ca. x. tres habens partes/ dicētes i sanctis nris mar tiribus fortitudinē bellicā nō fuisse/ ideoq; Ambrosius de domestica solū dedisse p̄cepta reprehēdēs. Primo quāta i ipsis martiribus talis fuerit bellica fortitudo eorū triūphis demōstrat. Secūdo quāta i eis fuerit/ eorū tormentis et cruentibus edocet. Tertio duo eē ca uēda viro forti in vincenda supplicia/ cōnumerat. De hoc Tul. li. i. tractatu. ii. ca. xvi. circa finem. De p̄ceptis et cautelis conseruandis in officiis bellicis.

De hoc Tullius libro .i. ca. xv. secundi tractatus.

Ca. xi. cum quattuor sequentibus / de quarto fonte honesti puta temperantia determinans / duas habet partes. Primo que in temperantia cernenda sunt et quærenda tanquæ ei annexa proponit. De hoc Tul. li. i. tractatu. ii. ca. xviii. circa principium. Secundo que iuuenibus spectanda sunt ut quædam vite sue ordinez tenentur puta verecundiã seruare. cum quibus conuersentur eligere. quid personis / temporibus / etatibusq; conueniat aduertere. quid singulorũ ingenis sit accomodũ agnoscere / docet. Et iuuenes cũ probis et senibus debeant conuersari / habet Tul. li. i. ca. xxiii. De aliis vide ibidem ca. xix. xxi. et xxii.

Ca. xii. duas habes partes. Primo occludens nos de bere predicta obseruare / cũ in eis id quod decoz dicim9 vere p̄luceat / honestũ et decorũ sermone poti9 quæ re distingui ostendit. Secũdo similitudie quadã decoz supra honestum excellere / ipm tñ nõ nisi i honesto tanquæ i radice esse / scriptureq; i dictis expressius hoc cõtinere demonstrat. De materia hui9 capituli vide Tulliu9 libro primo. tractatu secundo ca. xviii.

Ca. xiii. tres hñs partes. Primo ipi9 decori diuisi onẽ ponens mēbraq; distribuẽs / quandã ex apostoli dictis decori aliã descriptionẽ elicit. De hoc Tul. li. i. ca. xviii. tractatu. ii. Secũdo decorũ vtrũq; similitudinib9 duab9 explanat. Tertio que seruãda queq; summe cauenda sunt ut decorũ illud i vite actionibus teneamus. Vide Tullium libro primo tractatu secũdo ca. xxi. ante medium. Item. xxv. post medium. Item xviii. in fine. Item capitulo. xix.

Ca. xiiii. duas habes partes / quia ad cõseruationẽ decori et moderationis / maxime cauẽda ẽ aĩ tracũdia.

¶ Deo primo tria esse genera hoim iniuriã accipientiũ
puta iperfectoz / p̄ficientiũ / ⁊ perfectoz distinguẽs /
quẽadmodũ iracundiã reprimere debeamus exemplo
pauli ⁊ dauid perfectoz edocet. Secundo exemplo da
uid celestem querentis perfectionem / nos ad eandem
tendere exhortatur. virtuti imaginem seruando / dia
boli imaginem / precipue auariciã fugientes.

Ca. xv. quattuor habens partes / leuitas ecclesie mi
nistros ad officia exhortans. ¶ Primo eos terrena ma
xime despiciere docet. Secundo ipos per virtutum ope
ra nomen bonum debere cõseruare. Tertio castimoniã
rationibus ⁊ veteris legis figuris debere tenere. Quar
to q̄ magna sint leuitarum ecclesie officia / leuitarum
veteris legis officiis figurata / a quattuorq; honesti
orta fontibus demonstrat.

Tractatus quartus de cõparatione duorum bone
storum inter se / vnicum continet capitulum.

Capitulum hoc tres habet partes / ¶ Primo / officia
prudentie (idest in deum) preponenda esse officiis iu
sticie in hominũ cõmunitatem ostendit. licet nõ sic di
cendum sit de officiis prudentialis cognitionis rerũ
naturalium . vt Tullius determinat libro . i . ca . primo
tertiũ tractatus. Secundo officia esse quandoq; cõmu
tanda / sic q; aliquod honestum esset dabile quod per
additam circumstantiam fieret non honestuz. De hoc
Tullius libro primo capitulo . vii . secundi tractatũ .
Tertio docet quales idcirco debent eligi ecclesie mini
stri . qui quod honestum est sequantur . quodq; hone
stius est officium / minus honesto preferant . ⁊ quod
cuiq; tempori aptum sit cognoscãt . vt honeste deo of
ficiales vitam mereantur . quã nobis concedat fõs
totius bonitatis ⁊ honestatis .